

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krome.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravnništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasom je: za dvostopno petitno vrsto 20 viračev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Dolžnosti občin z ozirom na nevarnost požara.

Deželni odbor je že opetovano izdal ukaze splošno in v posameznih slučajih na podlagi postave z dne 15. septembra 1881, dež. zak. št. 14, z katero je bil izdan red o požarni policiji in o gasilnih stražah. Vkljub temu pa moramo še danes konstatirati, da se malokje uvažuje navedena postava in ima politična kot nadzorstvena oblast v smislu § 51 navedene postave vedno in vedno povod, posegati vmes.

Dolžnost naša je, da podpiramo deželno upravo in zakonodajo — že iz tega razloga, da poskušamo na ta način omejiti vpliv politične gosposke na občine, ker požarna policija spada popolnoma v njihovi lastni, avtonomni delokrog.

Oglejmo si nekoliko določbe goriomenjene postave. Tako določa na primer § 25, da mora imeti vsako selišče, torej vsak kraj z več hišami — požarne lestve, požarne ključe (ake); da mora imeti pripravljene vozove in posode (bednje) za vodo. Občinski odbor pa mora določati, kakšno mora biti to gasilno orodje in koliko ga mora biti. — Mnogo vsega tega pa pogrešamo! Ponekod so občine, ki niti ne vedo, da je njihova zakonita dolžnost skrbeti za to, da so na razpolago sredstva za preprečenje požara.

Pa tudi če poznajo svojo dolžnost, je ne izvršujejo v taki meri, kakor jo nalaga postava. Ne le manjša selišča, — tudi večji kraji so še danes brez gasilnih priprav in kar je skoro neverjetno, delajo se ponekod še težkoče snovanju prostovoljnih gasilnih društev.

Pa berimo § 9 »požarna straža«, ki pravi, da se mora postaviti v vsakem nepretrganem selišču, ki obsega najmanj vsaj 50 hišnih števil, vsaj eden nočni čuvaj ali pa tudi več, ki opravljajo ponočno

stražo. Ponekod bi se to moralo naročiti vrstoma hišnim posestnikom. Glasom tega § a pa se mora tudi pri raztresenih seliščih skrbeti za varnost proti požaru. — Pa poglejmo, kje se izvršuje nočna požarna straža izvzemši nekaj večjih krajev in mest. Iz lastne skušnje vemo, da malokje.

Župan je osebno odgovoren za to, da se izvršujejo zakonita določila; § 2 postave z dne 15. septembra 1881 pravi namreč, da je dolžnost županova, oskrbovati požarno policijo; in § 4. določa, da mora župan vse storiti, kar je treba in kolikor je moči, da se prepreči vse, kar bi moglo provzročiti požar.

Da se požarna policija lažje opravlja, mora občinski odbor po potrebi, posebno večjim delom občine postaviti lastne požarne komisarje, ki imajo potem za svoj okoliš enake dolžnosti kot župan.

Vsaj enkrat na leto morajo župan ali v to postavljeni komisarji z enim izvedencem ogledati vsa poslopja in odpraviti nedostatke, pregledati gasilne priprave itd. — Če obstoji ondi gasilna straža, udeleži naj se pregledovanja njen načelnik ali zastopnik.

Ker določa nadalje § 24 omenjene postave, da mora imeti vsako nepretrgano stoječe selišče, ki šteje vsaj po 50 hiš, popolnoma vporabno, s potrebnimi cevmi, veduci in drugo pripravo oskrbljeno brizgalno, in mora nadalje glasom § 28 župan na vso moč delati na to, da se ustanovi gasilna straža, pozivljemo tudi mi se svoje strani naša županstva, da po vsej moči pospešujejo snovanje gasilnih društev, jih podpirajo in vzdržujejo, kolikor se da. — Zlasti pa naj se drže zakonito začrtane smeri ter si nabavljajo potrebno gasilno orodje skupno s sosednimi občinami, če vsaka zase tega ne zmore iz lastnih sredstev.

Kjer se ustanovi prostovoljna gasilna straža (požarna bramba) je treba, da se že na podlagi pravil

ugotovi razmerje med njo in občino, da ne dovede kasneje do kakih nespornostij — posebno tam, kjer bi morda prevzela občina del troškov. Zato je treba posebnih, med občino in gasilnim društvom dogovorjenih določil.

Pod omenjeno postavo pa spadajo končno tudi kazenska določila. — Dejanja, ki spadajo pod splošni kazenski zakon, kaznujejo se na podlagi tega; ona, ki so prepovedana po stavbenem redu, v smislu tega reda; vsa druga dejanja pa, ki tvorijo prestopke političnih ukazov, se kaznujejo v smislu dotičnih predpisov.

V onih slučajih, pri katerih se gre za dejanja ali opuščanja, ki spadajo pod kazenski zakon, mora podati župan ovadbo na sodišče; sicer pa posluje v lastnem področju.

Če se torej opuščajo z ozirom na krajevne razmere izdani predpisi občinskega odbora, ali pa se zakrivate tem nasprotujoča dejanja; ali pa če je treba z ozirom na požarno-policijski ali gasilski red prisiliti koga k delu, ima pravico kaznovati župan z dvema občinskima svetovalecema (občinski kazenski senat).

Glede odmere kazni se je treba ravnati po §§ 46 in 47 zadevne postave, dež. zak. št. 14 iz leta 1881. — Kazen sama pa ne oprošča izvršitve dela.

Priporočamo vsem občinskim organom, da natančno prouče to postavo in se tudi ravnajo po njej — v občnem interesu.

Ali je bilo zavarovanje znano že starim narodom?

Zanimivno vprašanje to — ravno v sedanjem času, ko se govori in piše, razpravlja in debatira, dela za in proti starostnemu zavarovanju. —

V sledečem bomo nekoliko pojasnili, da zavarovanje ni bilo neznano starim narodom, seveda ne v današnjem pojmu. —

Kulturno življenje sedanosti ima svoje korenike v velikem obsegu v onih nazorih, ki so se razvili do gotove višine pri kulturnih evropskih narodih v starih časih. Na marsikterem polju so stari Grki in Rimljani še danes naši učitelji. Ali je torej izključeno, da zasledimo pri njih na praktičnem polju zavarovanja vsaj prvotne in začetne sledove? —

Znano je, da se je ob viharjih časih preseljevanja narodov toliko uničilo, da se je do današnjih časov ohranilo in rešilo le malo pisanih poročil in znakov o kulturi Rimljanov. — Ni torej čudno, da smo najslabše poučeni o tistem delu kulturnega življenja, ki ga pogrešamo v tiskanih poročilih, to je o gospodarskem ustroju. —

Celo ono veliko delo cesarja Justinijana, v katerem je zaukazal zbrati vse odredbe glede državne uprave vzhodno-rimske države, po najbolj-

ših učenjakih svoje dobe in ki se lahko smatra kot zrelo gospodarskih naprav takratne dobe, ne daje glede zavarovanja nikakih pravih podatkov. —

Napačno pa bi bilo trditi, da ni bilo zavarovanje znano, ali pa da se ni izvrševalo pri Rimljanih. Če uvažujemo rimsko moč, ki je obvladala ves takrat znani svet, a ne samo to, ker poleg velikega razvoja obrti in poljedelstva je bila skoro vsa trgovina v rokah Rimljanov, katero so imeli popred Feničani in Grki. Daleč preko Alp do Norika so se pomikale njihove trgovske kolone, torej do današnje Solnograške in Štajerske, da celo do donavske obali. Nevarnost za njihovo blago in trgovske ladije gotovo ni bilo manjša, kot je danes. Lahko si mislimo, da je smisel za dobiček ugotovila sredstva in pota, da se nevarnost, ki bi utegnila zadeti posameznika, porazdeli med širše kroge. In res nahajamo dokaze, da so že Rimljani imeli nekake zavarovalne družbe; kar pa je najbolj čudno — ravno glede življenjskega zavarovanja. —

V Kanuziju (Canusium) se je našla med razvalinami nekega kopališča marmornata tabla, na kateri je bil napis pravil nekake posmrtno blagajne iz leta 133 po Kristovem rojstvu. Ta blagajna se je nazivala z imeni bogov »Diana in Antinous«. Glasom napisa je moral plačati vsak novovstopivši 100 sestercijev (približno 20 krou našega denarja) in razven tega dati po eno amforo (vrču podobna posoda z ozkim vratom in dvema ročajema) dobrega vina, vrh tega še plačati vsak mesec po pet asrov (okrog 20 vinarjev). Če je član umrl, izplačalo se je za pogrebne troške 400 sestercijev, torej okrog 80 krou. Drugo določilo pa se je glasilo, da ni imel nikake pravice do zavarovalne svote gospodar sužnjev ali pa upnik.

Druga slična določila je imelo društvo »Aeskulap & Hygiea«, ki je obstajalo l. 157 po Kristovem rojstvu. — Tudi je dokazano in potrjeno, da so imele obrtne zveze enake pogrebne blagajne. Iz rimske države same (Italije) so se razširile take blagajne skorogotovo tudi v drugih provincijah rimske države. Tako na primer so našli v Budi spis, ki priča o obstoju slične blagajne. V Bevespataku na Sedmograškem, kjer so se nahajali slavni dacijski zlatokopi in ki obstoje deloma še danes, našel je leta 1788 nek rudar tri dobro ohranjene voščene tablice, tako da je bilo mogoče deloma čitati stari napis. Te tablice je prejel pozneje peštanski nacionalni muzej, kjer se nahajajo še danes. Vsebina teh tablic je bil zapisnik o razpustitvi pogrebne blagajne »Jupiter cerneus« in potrdilo neke višje oblasti. Ker se je število članov skrčilo na tretjino, upirali so se ostali člani plačevanju premij. Nato so vodja in dva blagajnika podala računsko poročilo, v katerem sta dokazala, da je blagajna popolnoma izčrpana. Dru-

žba se je razšla in dotični sklep je oblast potrdila. Ravnotako so potom izkopavanja dobili na Grškem, kakor tudi v portugalskih rudokopih napise, katerih vsebina so bila pravila pogrebnih blagajn. Ti nedvomni dokazi nam jasno izpričujejo, da sloni zavarovanje novejši dobe na temelju kulturnih pridobitev starih narodov, ne da bi kdo nato sploh mislil. —

Dokaz pa so ta stara poročila nadalje tudi, da je zavarovanje te ali pa one vrste na vsak način velikega pomena, ker so pred več nego tisoč leti to že spoznali stari narodi; kolikobolj je važno zavarovanje v sedanjem času, v dobi združevanja! Čudno je res, da se dobe še sedaj ljudje, ki nasprotujejo zavarovanju in na ta način svoji lastni koristi.

O ženitovanjskih zglasnicah.

V področje selske (krajne) občine spada med drugimi glasom § 28. točka 8, tudi izdajati ženitovanjske zglasnice (nem. Ehemeldzettel) v smislu gubernijske naredbe z dne 1. marca leta 1832, št. 4264.

Gotovo bo vsakega zanimalo poznati vsebino te naredbe, ki jo podajamo v sledečem.

Glasom nekega patenta iz l. 1782 je bilo na Kranjskem že takrat dovoljeno ženiti se brez posebne pristojbine in brez posebnega dovoljenja oblasti.

Kasneje je določal splošni državljanski zakon v § 47, da sme vsak skleniti zakonsko pogodbo, če ne ovira tega kak z a k o n i t zadržek. — Pripetil se je slučaj, da dušni pastir ni hotel poročiti, ker je dvomil, ali zadostuje navadna ženitovanjska zglasnica, ali je potreba pravilnega dovoljenja (licence). — Vsled tega se je izdala vsem škofijskim uradom preje označena naredba, ki se sklicuje ravno na o. patent iz l. 1782 in § 47 držav. zakona.

Gubernijalna naredba ex 1832 pravi: Le ti predpisi so edini, ki se jih je treba držati, če nastane vprašanje, ali naj se stranki dovoli nameravana ženitev ali ne. Dokler ne izide nov zakonit odlok, da se sme posameznim slojem prepovedati ženitev tudi od politične strani iz moralnih ali policijskih ozirov, ne smejo delati politične oblasti v ljubljanskem gubernijskem okrožju strankam nikakih ovir, ki bi jim utesnjevale od Najvišjega postavodajalca priznane državljanske pravice.

Okrajne višje gosposke naj se omeje edinole na nezabranjeno izdajo ženitovanjskih zglasnic, ki so bile na Koroškem v svrhu koristne evidence (razvidnosti) že davno zakonito odrejene, na Kranjskem pa v prejšnjih letih le običajne, dokler jih ni deželna oblast v olajšavo dušnih pastirjev z naredbo z dne 17. februarja 1825, št. 1895 v resnici tudi za Kranjsko uvedla. To se je zgodilo

z ozirom na stranke, ki so bile podrejene vojaški dolžnosti, da so bili dušni pastirji zavarovani, če se je šlo za moštvo rezerve ali deželne brambe, kakor tudi za morebitne vojaške begunce ali za one ubežnike, ki še niso prišli pred novačenje, a so morda hoteli se poročiti.

Te ženitovanjske zglasnice pa ne izražajo pravnikakega političnega ženitovanjskega konsensa ali licence (dovoljenja), ampak imajo le namen oblastveno potrditi ženitovanjsko naznanilo ali prijavo, in pa služiti zakonu samemu, da se izkaže glede svoje osebe in svojega poklica v meščanskem življenju. Tak izkaz mora od zakonea zahtevati vsak dušni pastir, da potem presodi, če ga z ozirom na druge predpisane izkaze sme poročiti ali ne.

Iz tega sledi torej, da stranke za nameravani zakon ne potrebujejo političnega konsensa, to se pravi: v obliki ženitvenega dovolila, ker tudi okrajne višje oblasti nimajo dosedaj še zakonite pravice, odreči strankam, ki se hočejo poročiti, ženitvenega (pravilno bi se reklo: poročnega) dovoljenja, če se vzame besedo »dovoljenje« v najožjem pomenu.

Dalje pa je rečeno v početkom omenjeni naredbi, da naj se politične ženitovanjske zglasnice, katerih namen je edino le evidenca in pa da se zavaruje duhovnik, ki poroča, izdajajo kot popred brez ovire, brezplačno in kolka prosto.

* * *

Tako naredba iz l. 1832.

Po uvedbi novega občinskega reda je prešla pravica izdajati ženitovanjske zglasnice v roke občin oziroma občinskega zastopa, za ktere ga veljajo v bistvu vsa preje navedena določila.

Pri tem ne pride v poštev, da imajo občine na podlagi zakona z dne 3. decembra 1868, št. 17 pravico določati in pobirati takse po odobrenju deželnega odbora; te takse za ženitovanjske zglasnice so različne, od 2 do 10 K, vendar pa se običajno pobirajo v višini 10 K.

Taki zneski so namenjeni za tekoče občinske potrebščine.

Važno pa je nekaj drugega.

Pripeti se včasih, da prosi kdo za ženitovanjsko zglasnico v občini, kjer že dolgo, ali pa še nikdar ni bival, pač pa ve, da so bili ondi pristojni njegovi stariši. — Občina, ki ji prosilec ni znan, se seveda brani, mu dati zglasnico.

Prosilec se obrne na okrajno glavarstvo, ki ima seveda pravico odločevati glede domovinske pravice, nikakor pa ne izdajati ženitovanjske zglasnice.

To pravico ima v drugi instanci le deželni odbor.

Tako se je nedavno zgodilo, da je dal deželni odbor ženitno zglasnico nekemu mladeniču, ker se je dotična občina branila, češ da ni ondi pri-

stojen, — čegar domovinstvo v dotični občini pa se je kasneje dognalo.

To smo hoteli povedati v poduk našim občinam, da se bodo zuale ravnati v sličnih slučajih.

Vlaganje in reševanje prošenj za oproščenje vojaške službe.

(Dalje.)

Vse kar smo pod tem naslovom doslej pisali ne velja posebej le za kandidate duhovskega stanu, ampak povečini tudi splošno. — V kolikor se posamezni slučaj razlikujejo pri prošnjah za drugo ugodnosti, bom od slučaja do slučaja posebej navedli.

Danes nadaljnemo določbe § 47 vojnih predpisov I. del o ugovorih in pritožbah.

Proti priznanju ugodnosti ima pravico ugovora zastopnik stalne armade in deželne brambe, oziroma dopolnilno okrajno poveljstvo in domobransko dopolnilno (okrajno) poveljstvo.

Kdor stavi ugovor mora oddati svojo pismeno izjavo v tem oziru tekom 14 dni politični okrajni oblasti. — Ta mora popolen akt obenem s potrjenim prepisom iz naborne liste predložiti politični deželni oblasti (deželni vladi ali namestništvu), ki odloči sporazumno z vojnim, oziroma domobranskim teritorialnim (kornim) poveljstvom.

Če se ne doseže soglasje, odločuje o ugovoru domobransko ministerstvo in — v slučaju, da je stavil ugovor zastopnik armade, — tudi v sporazumu z državnim vojnim ministerstvom.

Po izvršeni odločitvi obvesti se v vsakem slučaju dopolnilno okrajno poveljstvo potom vojnega teritorialnega (kornega) poveljstva, — oziroma potom domobranskega teritorialnega poveljstva istodobno vojno teritorialno (korno) — kakor tudi domobransko dopolnilno okrajno poveljstvo.

V onih slučajih, če se odda naborni obveznik od glavnega nabora v bolnišnico ali pa določi k presodni komisiji, ali pa če ima priti k naboru pred tujo naborno komisijo, mogoče je presojati o ugovoru šele potem, ko je bil dotičnik v resnici potrjen; dotlej pa se ugovor le zabeleži v naborni listi.

Če se prošnja vojnega obveznika odkloni, prosto mu je vložiti priziv (pritožbo) tekom 14 dni od dneva vročitve (dostavitve) pismenega odloka, odštevši ta dan, — in sicer pri pristojni politični okrajni oblasti.

(Ta priziv mora torej dospeti dotičnemu okrajnemu glavarstvu, kamor je vlagatelj pristojen, še pred potekom 14 dni. Slučaj: Nekdo je pristojen pod okr. glavarstvo Černomelj, biva pa v Ljubljani. — Pismeni odlok se mu je dostavil

potom ljubljanskega magistrata. — Priziv mora poslati tekom 14 dni svojemu okr. glavarstvu v Černomelj.)

Priziv pošlje politična okrajna oblast, potem ko mu je priložila potrjen izpis iz naborne liste in vse zadeve se tičeče spise, deželni oblasti (vladi) v svrhu odločitve.

Če deželna vlada priziv odkloni, ima vojni obveznik pravico, v odprtem roku štirih (4) tednov vložiti priziv (pritožbo) na domobransko ministerstvo.

Vložiti se mora ta priziv potom pristojne politične oblasti na enak način, kot smo popred povedali. Posebno je treba v vsakem slučaju paziti, da se ne zamudi rok.

Če se prizivu ugodi, obvestiti se mora o rešitvi tudi vojaško teritorialno (korno) poveljstvo, ki provzroči izpopolnitev naborne liste in protokola (zapisnika) o potrjenih pri dopolnilnem okrajnem poveljstvu in odredi izvršitev odločitve, če se tiče kakega pripadnika stalne armade (vojne mornarice) ali pa onega, ki je bil potrjen s pridržkom oddelitve in uvrščenja, to se pravi, ki še ni nastopil vojaške službe.

Pri domobrancih se mora nadalje obvestiti tudi domobransko teritorialno poveljstvo, ki mora obvestiti potem domobransko dopolnilno okrajno poveljstvo.

Kako se dokaže, da ugodnost še nadalje obstoji, kdaj ugasne in kako se odtegne, — o tem določa § 48 vojnih predpisov I. del.

Ta pravi:

Da obstoji še razmerje, ki utemeljuje ugodnost kandidata duhovskega stanu, treba je tekom vse dobe celokupne službene dožnosti (to je skozi 12 let) vsako leto po priznanju ugodnosti dokazati pristojni politični oblasti na enak način, kakor je treba dokumentirati prošnjo.

Ugodnost pa ugasne in jo zgubi:

a) kdor opusti duhovski poklic, predno dobi višje posvečenje;

b) če kandidati duhovskega stanu ne dosežejo tekom štirih let po končanih bogoslovnih študijah duhovskega mesta, ali pa v tem času niso v stanu dokazati s pričevalom kakega po ustavi dotične verske družbe v to upravičenega organa, da še spadajo v zavezo kot kandidati duhovskega stanu, oziroma kake duhovske korporacije.

Taka pričevala izdaja:

v katoliški in grško-iztočni cerkvi dotični škof oziroma samostanski predstojnik;

v protestantski cerkvi avgsburškega in helvetskega veroizpovedanja superintendent;

za izraelitsko (judovsko) versko družbo pa politična okrajna oblast;

c) če kdo dokaza, da pravica ugodnosti še obstoji, — brez zadostnega opravičenja pravočasno ne doprinese.

Priznanje nadaljnega obstoja kakor tudi odklonitev izvrši pristojna politična okr. oblast, ki naznani svoj odlok in pošlje obenem akte dopolnilnemu okrajnemu poveljstvu, oziroma pristojnemu domobranskemu dopolnilnemu okrajnemu poveljstvu v dobrohotno izjavo.

Glede ugovorov proti priznanju nadaljnega obstoja ugodnosti in za prizive veljajo enake določbe § 47, kot smo jih popred navedli.

Dokler ni končana odločitev, ostane ugodnost v veljavi. (Če je torej kdo oproščen vojaške službe vsled ugodnosti § 31, pa se mu kasneje ta odvzame, on pa se pritoži, se ga ne more popred pozvati v aktivno službo, dokler ni rešen priziv.)

V onih slučajih, kadar se odlok glede odklonitve stranki vsled tega ne more dostaviti, ker je njeno bivališče neznan, nabije naj se odlok na uradni deski domovinske občine, kakor tudi na oni pristojne politične okrajne oblasti in sicer na dobo štirih tednov. Po preteku te dobe naj se smatra odlok odklonitve kot pravomočen in naj se uvede postopanje, kakoršno je navedeno v sledečih odstavkih.

Če se je ugodnost pomotoma priznala, treba je glede odklonitve odločevati instančnim potom.

Kakor hitro je odklonitev ugodnosti postala pravomočna, naj se

a) pozovejo oni, ki spadajo po žrebovi vrsti ali pa kot manj sposobni v nadomestno rezervo stalne armade ali deželne brambe, — k vojaški izučbi, sicer pa naj se z njimi postopa z ozirom na izpolnitev vojaške službe po njihovem nabornem (asentnem) letniku;

b) vsi drugi, ki pripadajo službeni dolžnosti stalne armade (vojne mornarice) in deželne brambe, naj se izločijo iz nadomestne rezerve in pozovejo, če še niso odslužili prezenčne dobe, med službeno dobo stalne armade (vojne mornarice) oziroma deželne brambe, — k zakoniti prezenčni službi, v katero pa se mora všteti morebiti že popred odslužena aktivna doba.

(Kakor znano, traja službena doba 12 let. — Po preteku te dobe ne more biti nikdo več pozvan v aktivno službovanje, če ni bil med tem proglašen begunom.)

Če kdo želi, da se mu po pravomočni odklonitvi ugodnosti kot kandidatu duhovskega stanu prizna ugodnost enoletne prezenčne službe in obenem dokaže, da je imel to pravico že ob času nabora, prizna se naj ta ugodnost od pristojnega dopolnilnega okrajnega poveljstva, oziroma od pristojnega domobranskega dopolnilnega okrajnega poveljstva.

O morebitnih prizivih v tem oziru se je treba ravnati po posebnih obstoječih določilih.

Posvečeni duhovniki in nameščeni duhovni (dušni) pastirji imajo še posebne ugodnosti ki jih navaja § 49 vojnih predpisov I. del.

Ta določa:

Kot posvečeni duhovniki in nameščeni dušni pastirji se smatrajo in vodijo, dokler traja njihova službena obveznost, — v evidenci nadomestne rezerve:

a) kandidati duhovskega stanu katoliške in grško-iztočne cerkve po zadobljenem mašniškem posvečenju, če doprinese o tem potrdilo škofijskega ali pa samostanskega predstojnika;

b) kandidati duhovskega stanu avgsburške in helvetske konfesije, dalje unijatskega veroizpovedanja, če prinese potrdilo svojega superintendenta, da so dosegli duhovsko mesto in kje;

c) kandidati rabinata, če se izkažejo z dekretom, potrjenim od politične okrajne oblasti, da so nastavljeni kot rabineci.

Naborni obvezniki, kateri že pri naboru dokažejo, da se nahajajo v enem izmed navedenih razmerij ter so potrjeni kot sposobni ali manj sposobni, oddele se z dvanajstletno službeno obveznostjo neposredno v evidenco nadomestne rezerve ter se jim izroči predpisano potrdilo.

Priznanje ugodnosti se izvrši na enak način, kakor smo doslej pisali — in sicer brez ozira na način asentiranja prosilec, tudi če je prišel k naboru izven žrebove vrste ali starostnega razreda, sploh brez ozira na čas, kdaj so nastopile razmere, ki utemeljujejo pravico do ugodnosti.

Kandidati duhovskega stanu, ki so v nadomestni rezervi, pa prestopijo v eno izmed tu pod a), b) in c) navedenih razmerij, poslati morajo tozadevne dokaze potom pristojnih političnih okrajnih oblasti — pristojnim vojaškim dopolnilnim oblastem prve instance.

Obenem ko predlože tozadevne dokaze, naj v svojih prošnjah tudi javijo, če žele, da se jih imenuje vojaškim duhovnikom (dušnim pastirjem) v rezervi stalne armade, oziroma deželne brambe.

Oni, ki niso imenovani vojaškim duhovnikom v rezervi, naj se nemudoma uvrste v evidenco nadomestne rezerve in se jim izda potrdilo.

Tisti pa, ki so bili imenovani vojaškim rezervnim duhovnikom, predstavijo se ravnotako med službeno dobo, če jenja to njihovo svojstvo, (če odlože ali izgube svojo čast).

Vsi v evidenci nadomestne rezerve nahajajoči se vojni obvezniki morajo, dokler ne dovrše 12-letne službene dolžnosti, vsako leto meseca decembra dokazati pristojni politični okrajni oblasti, da so še v enem izmed navedenih razmerij. Politična okrajna oblast pošlje te dokaze po končani lastni presoji dotičnim vojaškim dopolnilnim oblastem prve instance.

Če kak vojni obveznik ne more doprinesti zahtevanega dokaza, treba je izprositi odločitve domobranskega ministerstva, ki odloči z ozirom na one, ki se nahajajo v evidenci nadomestne rezerve stalne armade — sporazumno z vojnim ministerstvom.

(Dalje.)

Vprašanja in odgovori.

73. Gospod I. B. v P.

Vprašanje:

Ali ima občinski zastop pravico, da prepušča občinska zemljišča (pašnike) živinskim pastirjem v brezplačno uporabo?

Odgovor:

Nastavljati živinske pastirje ni stvar občinskega zastopa, ampak dotičnih lastnikov samih, torej privatna zadeva. — Mogoče pa bode živinskega pastirja rabili tudi pri Vas za opravljanje občinskih poslov, kot je to v več krajih navada. V tem slučaju bi bila brezplačna paša le odškodnina za to delo, ampak treba je za to pravomočnega sklepa občinskega odbora.

74. Županstvo P. v L.

Vprašanje:

Ali je veljaven sklep občinskega odbora, če od 12 navzočih članov glasuje 7 za predlog:

Odgovor:

Sklep je veljaven, ker je dosežena absolutna večina, ampak le, če je bila po številu odbornikov seja sklepčna in če ni bilo morda za dotični predlog treba dvetretjinske večine.

75. Županstvo T. na D.

Vprašanje:

Ali mora župan občinske račune in one krajnega šolskega sveta javno razložiti in vsakemu občanu dovoliti vpogled?

Odgovor:

Občinski red in sicer § 66. določa da morajo biti proračuni kakor tudi letni računi vsaj 14 dni popred razloženi vsakemu v vpogled, predno o njih sklepa občinski odbor. Vse opazke in ugovori se morajo pri presoji vpoštevati. Glede računov krajnega šolskega sveta to ni predpisano.

76. Županstvo Br. nad L.

Vprašanje:

Ali sme član občinskega odbora v svoji odsotnosti glasovati na ta način, da odda svoj glas pismeno?

Vzemimo slučaj: Nastaviti hočemo občinskega slugo. Od navzočih odbornikov glasuje jih 6 za A. in drugih 6 za B. (2 prosilca). — Odsotni 13 odbornik pa je glasoval pismeno za A., ki je tudi dobil službo. Ali je to pravilno ali ne?

Odgovor:

To ni bilo pravilno! Kajti § 46 občinskega reda določa izrecno: »Da je sklep veljaven, treba je absolutne večine glasov navzočih članov odbora. Predsednik, ki tudi glasuje, odloči s svojim glasom takrat, ko se je delilo enako število glasov.«

V Vašem slučaju bi torej ne bil smel odločevati ne navzoči član občinskega odbora, ampak župan. Službo mora dobiti oni prosilec, ki je dobil županov glas, ker ta odločuje pri enakem številu glasov. Pismeno oddan glas pa je v vsakem slučaju neveljaven.

Pooblastila so seveda zopet druga stvar, ki ne spada sem.

77. Županstvo St. R.

Vprašanje:

Ali je dovoljeno, da se vodijo občinski računi kolikor mogoče enostavno? — Kajti županu, ki je obiskoval le enorazredno šolo dela sestavljanje računov mnogo preglavic

Odgovor:

Dovoljeno je pač, da se vodijo občinski računi kolikor mogoče enostavno, ampak voditi se morajo vkljub temu pregledno in jasno.

Pri malih občinah, ki imajo res tudi majhen in ne raznovrsten denarni promet ter le malo postavk pri vknjižbah, poleg tega pa ne terjatev ali dolgov, bi zadostoval denarni dnevnik (blagajniška knjiga), kjer naj se natančno vpisujejo vsi prejemki in izdatki v gotovini.

Morebitne terjatve in dolgovi se morajo seveda posebej vpisovati.

Voditi pa se morajo računi na vsak način. V kolikor smo informirani, prirejali se bodo v bodoče poučni tečaji za župane in občinske tajnike. Takrat se bode govorilo tudi na splošno o uradovanju pri občinah.

78. Županstvo V. L. pri T.

Vprašanje:

Ali ima okrajno glavarstvo pravico spremeniti ali pa sploh ustaviti (sistirati) sklepe občinskega odbora?

Odgovor:

Berite §§ 94, 95 in 96 »Občinskega reda«, tam najdete vse navedeno. Če prakoraci kak sklep občinskega odbora njegov delokrog, ima politična oblast pravico dotični sklep razveljaviti in sicer sama vsakokrat, kadar se sklep tiče prenešenega delokroga, ko opravlja občina posle za državo.

Če se pa gre za avtonomne pravice v gospodarskih stvareh, je kompetenten deželni odbor. — Vsak nepravilno sprejet sklep, če ni bil navzoč ves odbor, se lahko razveljavi. Občina pa ima pravico do pritožbe.

79. Gospod F. K. v L.

Vprašanje:

Ali sme občinski zastop brez vsakega dovoljenja kupovati ali pa prodajati skupno občinsko last?

Odgovor:

Na to vprašanje Vam da dovolj pojasnila sedmo poglavje, — §§ 89, 90 in 91 občinskega reda. Župan sam seveda nima nikake pravice v tem oziru, ampak je treba pravilnega sklepa celotnega občinskega zastopa. — Potrditi mora sklep — če ni ugovora, — deželni odbor. To velja tudi za slučaj, da se namerava obremeniti občinsko nepremično last s kakim hipotečnim posojilom, servitutnimi pravicami itd. Prodaja pa se more sploh le takrat dovoliti, če se gre za trenutne, nujne in ne ponavljajoče se potrebščine.

Berite tudi določbe §§ 61 do 63 »Občinskega reda«

80. Gospod K. W. na D.

Vprašanje:

Ali imajo katastralne občine in gozdarske zadruge pravico, brez dovoljenja županstev prodajati les dražbenim potom?

Odgovor:

Kakor določa § 28 »Občinskega reda« spada v področje selske občine poslovanje pri prostovoljnih dražbah premičnin, in prostovoljna oddaja v najem nepremičnin dražbenim potom. Tudi določa vladni razglas z dne 15. julija 1786, ki je še vedno v veljavi, da se brez oblastvenega dovoljenja ne sme ničesar prodajati na javni dražbi. Pri sodnih dražbah je dotična oblast sodnija, pri ostalih pa politična oblast. — tukaj v smislu preje navedenega § — županstvo. — To morate torej prositi za dovoljenje.

81. Županstvo občine L. na K.

Vprašanje:

Pri nas je bil izvoljen županom posestnik, ki je bil že popred 10 let župan. Rad bi se županstvu odpovedal. Ali bo mogoče mu to storiti?

Odgovor:

Glede Vašega vprašanja Vam dá natančna pojasnila § 20 »Občinskega reda«. Okolnost, da je bil imenovan do l. 1902 skozi 10 let župan, ne daje povoda, da bi se mogel sedaj odpovedati. Le če bi bil do sedaj župan, bi se mogel odpovedati za neposredno sledečo (prihodnjo) dobo. (Glej točko 5 omenjenega § 20.)

Sklicuje se morebiti lahko le na točko 7, če ima taka opravila, da je za daljšo dobo in po večkrat odsoten z doma. — Sicer se izvolitvi županom ne bo mogel upirati

82. Gospod I. Ž. v P. p. I. S.

Vprašanje:

Pri nas je imel sejo novoizvoljeni občinski zastop dne 4. m. m., obljubo (prisego) pa je storil šele 16. m. m. Ali je taka seja veljavna? — Če ne, ali naj — in kam naj protestiramo?

Odgovor:

§ 4 občinskega reda pravi, da morajo župan in občinski svetniki, kadar nastopijo službo, načelniku okrajne gosposke oziroma njegovemu namestniku v pričo občinskega odbora namesto prisege storiti obljubo.

Kakor povzamemo iz Vašega dopisa, se to ni zgodilo. Novoizvoljeni župan bi bil moral skrbeti zato, da bi bil povabljen k dotični seji okrajni glavar ali njegov namestnik; potem — po končani o. ljubi pa naj bi se bila vršila seja.

Povedali niste, če je bila volitev v redu in če se ni proti nji ugovarjalo, ker bi bili v tem slučaju sklepi itak neveljavni. — Ker ste bili subjektivno prepričani, da je bila omenjena seja neveljavna, bi bila pritožba oziroma protest upravičena. — Protestirati je treba na okrajno glavarstvo in eventualno poročati deželnemu odboru.

83. Gospod I. F. v V. D.

a) Vprašanje:

Ali je mogoče voliti v občinski odbor občana, ki je dolžan občini 100 K najemščine?

Odgovor:

Da! Po obstoječem volilnem redu dolžniki občine niso niti izvzeti niti izključeni od pasivne volilne pravice, če uživajo vse državljske pravice.

b) Vprašanje:

Ali je občinski odbor upravičen, še neporavnane in neiztrljivne najemščine porazdeliti na rame drugih davkoplačevalcev?

Odgovor:

Kar se ne da izterjati, treba je pač, da se odpiše. Ker pa se mora najti pokritje za proračun in izdatke, je neizogibno, da vsled neizterljivosti trpe drugi davkoplačevalci, ker je včasih potrebno, da se vsled tega povšajo občinske naklade. — Temu se pač ne dá odpomoči.

84. Županstvo V. pri M.

Vprašanje:

Ali je dovoljeno, da imajo občinski svetniki ključe od blagajne in so ob enem tudi revizorji?

Odgovor:

Protizakonito to gotovo ni, zato ni ovire, pač pa morajo biti vsi ključi blagajne drug od drugega različni.

Glede revizije (pregledovanja) blagajne Vas pa pri tej priliki posebej opozarjamo, da se mora revizija v smislu § 40, zadnji odstavek občinskega reda večkrat na leto izvršiti, kar se žal navadno ne zgodi. V slučaju revizije se zaključí blagajniški dnevnik in primerja izkazana svota z gotovino v blagajni, — ki mora z zaključkom soglašati.

85. Županstvo V. pri L.

Vprašanje:

V občini prebiva nad 10 let nezakonska mati več nedorastlih otrok. Prosila je za vsprejem v občinsko zvezo ter je bila tudi sprejeta. Ali so s tem pridobili domovinstvo v naši občini tudi njeni otroci?

Odgovor:

Samoobzebi je umevno, da so tudi otroci tam pristojni, kamor njihova mati.

86. Županstvo Št. I. v S. g.

Vprašanje:

Kaj naj se zgodi, če naenkrat odlože svoje mandate vsi v enem volilnem razredu izvoljeni odborniki?

Odgovor:

Razpiše naj se nova volitev, popred pa je treba naznaniti celo zadevo politični oblasti.

87. Županstvo T. na D.

Vprašanje:

Ali je občinski odbor kompetenten sklepati glede uradovanja v slovenskem jeziku in sprejemanja vlog tudi v slovenskem jeziku? Proti našemu tozadevnemu sklepu se je pritožil zastopnik tukajšnjega kneza A.

Odgovor:

Na to vprašanje Vas opozarjamo na dva dopisa v št. 4 in 5 »Občinske Uprave«, kako nastopa občina Kokarje na Štajerskem. V teh dopisih najdete vsestransko pojasnilo na Vaše vprašanje. Vi lahko sklenete slovensko uradovanje in dopisovanje. Poročajte nam, kako bo rešila pritožbo politična oblast.

88. Županstvo Ž. pri Šk. L.

Vprašanje:

Pri nas so nekateri posestniki, ki hočejo, da skrbi občina za poljska pota, ki pa niso občinska last in sploh brez pomena za občino. — Ali je občina dolžna vzdrževati in posipati taka pota?

Odgovor:

Nikakor ne! Saj § 82 »Občinskega reda« naravnost in jasno določa, da stroške kakor n. pr. za poljska pota, vodotoke itd., ki so na korist posameznim posestnikom, trpe samo ti posestniki, če ni morda kakih posebnih obveznosti, na primer pridobljenih servitutnih (služnostnih) pravic za vzdrževanje.

Sicer pa morajo dotična pota vzdrževati le oni posestniki, kateri vozijo po njih.

89. Županstvo Št. V.

Vprašanje:

Ali je mogoče, da se pobirajo za občino doklade in drugi denarni dohodki tudi potom c. kr. davčnih uradov?

Odgovor:

Da! Po § 84. občinskega reda morajo občinske doklade pobirati davčni uradi. Če pa doklada ne zadeva cele davčne občine, mora tako doklado po neki odredbi c. kr. finančnega ministerstva pobirati občina sama.

Druge denarne dohodke, ki se stekajo bodisi po zakonu bodisi po kakem javnem sklepu občinskega odbora v občinske namene, pobirati mora župan po svojih organih, ali pa jih izterjati potom mobilarne eksekucije (rubeži premičnin) kakoršna velja za davčne zastopnike, to pa seveda v slučaju, če se dotičnik brani plačati. Če mora kdo opraviti kak posel, pa se protivi, ima župan pravico delo oceniti in potem izterjati na enak način — kot omenjeno, — dognani denarni znesek.

90. Gospod R. K. v K.

Vprašanje:

Koliko časa so nove stavbe in prizidave davka proste in kaj naj ukrenem, da dosežem davčno prostost?

O d g o v o r :

Davčna prostost traja 12 let; tiče se le državnih davkov, ne pa tudi doklad, niti deželnih niti občinskih. Da dosežete davčno prostost, vložiti morate 45 dni po dovršenju stavbe kolka prosto prošnjo na pristojno okrajno glavarstvo ter priložiti: 1) stavbeno dovoljenje; 2) oblastveno potrjeni načrt; 3) dovoljenje za prebivanje ali vporabo; 4) topografični opis stavbe; 5) spričevalo o dovršeni stavbi. — Če se vloži prošnja še-le po preteku nekaj let, velja davčna prostost samo za ostalo dobo.

Dopisi.

Občina za pravice slovenskega jezika. Meseca listopada 1908 je občina Kokarje na Štajerskem sprejela od 87. pehotnega polka pl. Succovaty v Ptujju na nemško spisani tiskovini »Deserteurs-Eingabe« o nekem v njo pristojnem begunu z nemško prošnjo, naj občina beguna prime in izroči najbližni vojaški oblasti, ako bi ga kje zasačila.

Župan Josip Praznik je dal vlogo polku vrniti in je zahteval, naj se dopošlje vlogo in tiskovino »Deserteurs-Eingabe« občini v smislu zakona v slovenskem jeziku.

Poveljništvo 87. pehotnega polka je smatralo zahtevo občine za zakonito, zato je izročilo spis Celjskemu okrajnemu glavarstvu z naročilom, naj se zahteva občine vzame na znanje in naj ji glavarstvo ustreže.

Celjsko glavarstvo je odstopilo spis politični ekspozituri v Mozirju, rekoč naj vzame ona to na znanje in naj odredi, da bode ustreženo.

Pri c. kr. ekspozituri pa so se naredili nerazumne, niso ustregli zahtevi občine temveč je vodja ekspoziture dr. Lubec doposlal spis občini Kokarje in sicer z ukazom samo v jedni besedi: »V vstrežbo!«

V Celju je torej Delfijski orakel, ki daje ukaze tako nedoločeno, da si jih more ekspozitura po svoje obračati, pravemu njihovemu pomenu pa se zvito izogniti.

Župan Praznik je dal spis znova vrniti 87. pehotnemu polku v Pulj rekoč:

»Nazaj s prošnjo, naj se blagovoli v smislu določb člena XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. VII. l. 1867. drž. zak. broj 142. doposlati sem slovenski dopis. Ta zakon je bil izdan za določitev pravic državljanov oziroma občin, a ne za c. kr. urade; zato se mora zahtevi občine ustreči.«

Tu razprto tiskane besede je poveljništvo 87. pehotnega polka z rudečilom podčrtalo ter je ves spis vrnilo ekspozituri z izreenim naročilom, (po nemško) rekoč:

»Prosi se, naj se priložena »Deserteurs-Eingabe« v slovenščino prestavi ter občini Kokarje izroči.«

C. kr. politična ekspozitura v Mozirju pa ne spoštuje jezikovih pravic državljanov; zato ni pravici ustregla, temveč je čakala na priložnost, ki se ji je kmalu nudila.

Ko je župan Josip Praznik nekega dne prišel po svojih opravkih na ekspozituro, mu je tamkajšnji tajnik Žolger zamolčal, kaj je poveljništvo 87. pehotnega polka priznalo ter je župana zmotil, češ, da za rešitev tega spisa ni treba nobenega pisanja, naj torej župan vzame zadevo na znanje, naj spis shrani in konec je vsemu. Župan se je udal, misleč, da govori uradnik popolno resnico.

Ko je kmalu na to dospel ves spis na občinski urad, se je Žolgerjeva premetenost razkrila. Na županovo pozivanje, zakaj mu ni on popolne resnice govoril, se je Žolger izgovarjal, da ekspozitura ni dolžna vojaškim oblastim prevodov oskrbovati.

Tako bi naj bil on odgovoril njim, a ne županu!

Občinski odbor kokarski je na to v svoji seji dne 29. XI. 1908 spis zavrnil ter sklenil, naj se župan ne spušča z c. kr. politično ekspozituro v nobene podobne dogovore, temveč naj vselej dosledno in odločno dela na to, da bodo državni in deželni uradi dopisovali občini v slovenskem jeziku.

Vojaški urad je državni urad. On je brez obotavljanja priznal slovenskemu jeziku popolno ravnopravnost, politična ekspozitura v Mozirju, ki uraduje na popolnoma slovenskih tleh, pa hoče njegovo ravnopravnost dušiti.

Njeno ravnanje priporočamo zavednosti občin gornjegrajskega okraja, naj jim ona izvršuje ravnopravnost slovenskega jezika od prve do zadnje črke v abecedi. Ljubezen do našega jezika in naše državljanske pravice nam velevaljo jo opozarjati na njene iz zakona izhajajoče dolžnosti, katere je ona dolžna natančno izpolnjevati.

To isto velja ne samo o nji, temveč o vseh deželnih in državnih uradih.

Občine naj bodo odločne varuhinje naših jezikovih pravic.

Razne vesti.

Plačilni listi za davek. Namesto starih poštних vplačilnih listov za davek po 7 v komad — se izdajajo od 1. maja 1909 nadalje novi plačilni listi po 2 v, ki se bodo razločevali od starih po tem, da nimajo več dopisnice. Dobivali se bodo pri poštних uradih, pri poštni hranilnici in v prodajalnicah poštних vrednotic.